

Topzorg 2023

**Werken met (ouders van) minderjarigen en
Veilig Thuis, een juridisch mijnenveld**

Rosie de Weerd, jurist Noordwest Ziekenhuisgroep

Inleiding

Artikel Medisch Contact,
22 oktober 2022

Madelon Leenhout,
jurist

55% tuchtklachten op
dit onderwerp gegrond

(normaal 12%
tuchtklachten gegrond)

De vechtscheiding is een mijnenveld voor huisartsen

Wees goed op de hoogte van alle regels en richtlijnen om uitglijders te voorkomen

 3 reacties

 Getty Images

Zo nu en dan leidt het wapengekletter rond een vechtscheiding tot een tuchtklacht tegen de betrokken huisarts. Vaak delft dan de huisarts het onderspit omdat hij of zij ergens buiten de lijntjes heeft gekleurd. Alle reden om goed kennis te nemen van alle regels en richtlijnen.

Huisarts verstrekt informatie aan Veilig Thuis niet volgens regels

Inleiding

20% vechtscheidingen,
dossiers worden vaak opgevraagd als bewijsvoering
vaak ook Veilig Thuis betrokken

Programma:

- Verklaringen van artsen ten behoeve van procedures
- Melden bij Veilig Thuis
- Informant voor Veilig Thuis
- Ouderschap en gezag

Geneeskundige verklaringen

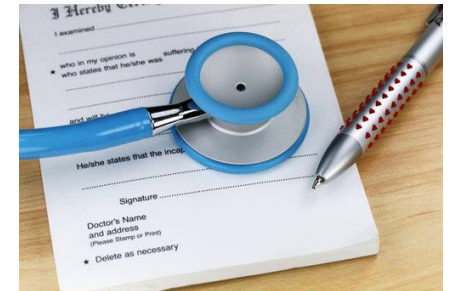
Verklaringen van artsen ten behoeve van procedures

RTG Eindhoven, 29 december 2021, ECLI:NL:TGZREIN:2021:79

- Kinderarts schrijft brief voor vriend in echtscheiding
- Gegronnd, waarschuwing

RTG Amsterdam, 28 oktober 2022, ECLI:NL:TGZRAMS:2022:147

- Arts geeft verklaring af voor echtscheidingsprocedure
- Gegronnd, berisping

Geneeskundige verklaringen

Schriftelijke verklaring met een oordeel over de patiënt, vaak over (on)geschiktheid

KNMG: niet doen, mag alleen door onafhankelijk arts
(KNMG Richtlijn Omgaan met medische gegevens, november 2022, 7.8)

Tips:

- Afschrift dossier naar patiënt of instantie (met toestemming van patiënt)
- Navraag instantie of verklaring van de patiënt volstaat
- Contact zoeken met een ter zake deskundige arts
- Instantie vragen om een onafhankelijk arts te regelen

Veilig Thuis - Medisch beroepsgeheim

Zorgplicht vs. medisch beroepsgeheim

Algemeen belang en individueel belang medisch beroepsgeheim toegankelijkheid zorg en privacy

- Artikel 88 Wet BIG
- Artikel 7:457 WGBO
- Artikel 272 Wetboek van Strafrecht
- Artikel 2.12 Beroepscode V&V

Medisch beroepsgeheim

Wie heeft er beroepsgeheim?

- arts, (ambulance)verpleegkundige, paramedici
- afgeleid beroepsgeheim voor andere medewerkers (beroepsmatig op de hoogte)

Beroepsgeheim omvat alle gegevens die een hulpverlener in de uitoefening van zijn beroep over de patiënt te weten komt

Beroepsgeheim: zwijgplicht en verschoningsrecht

Beroepsgeheim duurt ook voort na overlijden patiënt

Medisch beroepsgeheim

Let op:

- medebehandelaars (artikel 7:457, lid 1 Wgbo)
- toestemming is geen verplichting tot spreken
- afweging arts of verpleegkundige

Doorbreken beroepsgeheim:

- (veronderstelde) toestemming van de patiënt
- **wettelijke spreekplicht of meldrecht**
- conflict van plichten

Wettelijke spreekplicht en meldrecht

Meldplicht:

- Infectieziekte, gezinsvoogd OTS, meldingsprocedure euthanasie

Meldrecht:

- Veilig Thuis
- Artikel 5.2.6. Wmo 2015: afweging

Meldrecht Veilig Thuis

Ook zonder toestemming is een melding aan Veilig Thuis mogelijk

Stappen van de meldcode gidsen beroepskrachten door het proces heen

Hanteren meldcode bij signalen en vermoedens is verplicht

Meldrecht vs. Plicht om meldcode te hanteren

Volwassenengeweld

Volwassenengeweld: huiselijk geweld met uitsluitend volwassenen als slachtoffer

Terughoudendheid – zelfbeschikking

Bij weloverwogen en in vrijheid geuite weigering alleen informatieverstrekking bij ernstig gevaar voor zwaar lichamelijk letsel of psychisch letsel of de dood

Let op aanwezigheid kinderen en afhankelijkheidsrelatie

Meldcode

Artikel 8 Wkkgz

Meldcode huiselijk geweld, kinder- en oudermishandeling zorgaanbieder

- Normen en codes instelling

KNMG-meldcode en V&VN-meldcode

- Professionele standaard

Aandachtsfunctionaris HGKM

Stap 1: Signalen in kaart brengen

- Leg signalen zo feitelijk mogelijk vast, vermijd onmiddellijke interpretaties en leg ook 'contra signalen' vast
- Scheid feiten van interpretaties en meningen
- Denk aan de kindcheck en mantelzorgverleningscheck

Stap 2: Advies vragen

- Aandachtsfunctionaris / commissie HGKM
- Deskundige collega
- Anoniem advies bij Veilig Thuis (vertrouwensarts)
- KNMG meldcode stelt advies van Veilig Thuis verplicht

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

- Ga in gesprek, beschrijf de signalen, kijk of de zorgen worden gedeeld, welke hulp nodig/mogelijk is
- Nodig uit tot een reactie (vraag 'toestemming')
- Beschrijf eventuele vervolgstappen

Stap 4: Wegen van aard en ernst van het geweld

- Zo nodig overleg met betrokken professionals (voorheen melding Verwijsindex)
- Verplicht advies VT in alle gevallen van twijfel
- Betrokkenen informeren bij vervolg naar stap 5

Stap 5: Beslissen over de melding

- 1 Heb ik op basis van stap 1 tot en met 4 nog steeds een vermoeden van (dreigende) kindermishandeling en/of huiselijk geweld?
- 2 Schat ik, op basis van stap 1 tot en met 4 in dat er sprake is van acute of structurele onveiligheid?
- 3 Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of te organiseren om (dreigende) kindermishandeling en/of huiselijk geweld af te wenden en te monitoren?
- 4 Aanvaarden betrokkenen hulp om (dreigende) kindermishandeling en/of huiselijk geweld af te wenden en zijn zij bereid en in staat zich hiervoor in te zetten?
- 5 Leidt de hulp binnen aanvaardbare of afgesproken tijd tot (herstel van) duurzame veiligheid en/of het (herstel van) welzijn van betrokkene(n)?

Meldcode

Melden is de professionele norm:

1. In gevallen van acute en/of structurele onveiligheid
2. In niet-acuut en/of niet-structurele onveilige situaties waarin de arts meent dat hij, gelet op zijn competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, onvoldoende effectieve zorg kan bieden of organiseren
3. Als de arts die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen (het risico op) kindermishandeling en/of huiselijk geweld, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Melden bij Veilig Thuis

Welke informatie?

- “doe maar het gehele dossier”
- 5.2.6 Wmo 2015: inlichtingen die noodzakelijk kunnen worden geacht om een situatie van huiselijk geweld of kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken

Dossiervorming stappen meldcode

- De signalen en 'contrasignalen'
- De inhoud van adviezen
- De reactie van de patiënt/betrokkenen
- De inhoud van een melding
- De inhoud van verstrekte informatie
- Afspraken met Veilig Thuis
- Contactgegevens van (medewerker) Veilig Thuis
- Terugkoppeling van Veilig Thuis

Melden bij Veilig Thuis

Anoniem melden

- Noodzakelijk in verband met veiligheid van betrokkenen of met eigen veiligheid
- Melder en betrokkenen wel bekend bij Veilig Thuis

Terugkoppeling Veilig Thuis (AF)

Voorbeelden uit de praktijk

CTG Den Haag, 3 augustus 2021,
ECLI:NL:TGZCTG:2021:143

- Melding door gynaecoloog over zwangere psycholoog
- Te snel gemeld
- Gegronnd, berisping

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Den Haag, 19 januari 2021,
ECLI:NL:TGZSGR:2021:18

- Meldende huisarts van vader, vechtscheiding
- Stappenplan niet goed gevolgd
- Gegronde waarschuwing

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Den Haag, 28 december 2021,
ECLI:NL:TGZSGR:2021:154

- Narcistische persoonlijkheidsstoornis
- Collega doet melding
- Gegronsd, berisping

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Den Haag, 11 mei 2021,
ECLI:NL:TGZSGR:2021:56

- Zwangere met plantaardig dieet, melding door verloskundige
- Stappenplan goed gevolgd
- Ongegrond

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Amsterdam, 14 maart 2023,
ECLI:NL:TGZRAMS:2023:67

- Vermoeden van PCF
- Stappenplan goed gevolgd (ook al zijn betrokkenen niet geïnformeerd)
- Ongegrond

Informatie op verzoek van Veilig Thuis

Sterke informatiepositie Veilig Thuis: geen toestemming van directbetrokkenen vereist

Meldrecht omvat ook het recht om informatie aan VT te verstrekken zonder toestemming betrokkenen (nav van een melding van een ander)

Informatie op verzoek van Veilig Thuis

- Vraag Veilig Thuis naar de aard, ernst en inhoud van de melding
- Vragen en antwoorden bij voorkeur op schrift
- Instemmingsverklaring geen vrijbrief
- Zoek eerst contact met patiënt, ouder (vraag 'toestemming') (soms vooronderzoek zonder medeweten van betrokkenen)
- Beschrijf welke info je wilt verstrekken, kom zo mogelijk tegemoet aan bezwaren

Informatie op verzoek van Veilig Thuis

- Overleg met de aandachtsfunctionaris / commissie
- Let op bij vraag naar mening/oordeel (feiten van meningen scheiden)
- Blijf binnen eigen deskundigheidsterrein
- Geen uitspraken over personen met wie je zelf geen contact hebt gehad
- Bij voorkeur schriftelijk, vraag om informatie in geheel op te nemen
- Bij mondelinge info: vraag om digitale weergave ter accordering

Informatie op verzoek van Veilig Thuis

Let op bij volwassenengeweld:

Bij weloverwogen en in vrijheid geuite weigering alleen informatieverstrekking bij ernstig gevaar voor zwaar lichamelijk letsel of psychisch letsel of de dood

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Amsterdam, 24 september 2021,
ECLI:NL:TGZRAMS:2021:95

- Opvolgend huisarts als informant
- Patiënt niet geïnformeerd
- Vraag naar aard, ernst en inhoud van de melding
- Gegronde, waarschuwing

Voorbeelden uit de praktijk

RTG Amsterdam, 6 mei 2021,
ECLI:NL:TGZRAMS:2021:54

- GZ-psycholoog als informant voor Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming
- Patiënt niet geïnformeerd
- Gegronnd, berisping

Ouderschap en gezag

KNMG Handreiking

Toestemming en informatie bij de behandeling van minderjarigen

Praktische uitwerking van de wettelijke regels over toestemming en informatie bij de behandeling van minderjarigen

Let goed op onderscheid juridisch ouderschap – gezag

Kind heeft maximaal 2 juridische ouders

Basisregels juridisch ouderschap

De juridische moeder is de vrouw:

- Uit wie het kind geboren is; of
- Die het kind heeft geadopteerd.

Nog geen regeling voor draagmoederschap(Wetvoorstel Wet kind, draagmoeder en afstamming)

De juridische vader is de man:

- Die bij de geboorte met de moeder is gehuwd
- Die het kind heeft erkend (met toestemming moeder)
- Die het kind heeft geadopteerd

Formele relatie (huwelijk/geregistreerd partnerschap) bij de geboorte?

Basisregels juridisch ouderschap

Duo-moeder

- Moeder met vrouw getrouwd bij geboorte: echtgenote is automatisch de duo-moeder
  - Genetisch materiaal officiële donorbank
- In alle andere situaties kan een vrouw met toestemming van moeder het kind erkennen

Basisregels gezag

Gevolgen gezag:

- Verantwoordelijk voor opvoeden en verzorging
- Wettelijk vertegenwoordiger van het kind, zeggenschap

Gezag:

- door 1 of 2 ouder(s)
- door een ander dan de ouder (voogdij)

Tot 18 jaar

Na scheiding wordt gezamenlijk gezag als regel voortgezet

Basisregels gezag

Gezamenlijk ouderlijk gezag voor 1 januari 2023

- Kind geboren in huwelijk: automatisch gezamenlijk gezag ouders
- Kind geboren buiten huwelijk in 2 stappen:
  1. Erkenning (met toestemming moeder)
  2. Inschrijving gezamenlijk gezag in gezagsregister

Basisregels gezag

Gezamenlijk ouderlijk gezag na 1 januari 2023

- Kind geboren in huwelijk: automatisch gezamenlijk gezag ouders
- Kind geboren buiten huwelijk in 1 stap:
  1. Erkenning (met toestemming moeder)
    - erkenner krijgt als regel automatisch gezamenlijk gezag met moeder (uitzonderingen mogelijk)
    - erkenningen na 1 januari 2023
    - hoeft niet te worden ingeschreven in gezagsregister
    - erkenningsakte

Gezag door een ander dan de ouder(s)

- Minderjarige moeder
  - Rechter benoemt voogd
- Na overlijden beide gezaghebbende ouders
  - Testament / gezagsregister / rechter benoemt voogd
- Na beëindiging gezag door de rechter
  - Rechter benoemt voogd

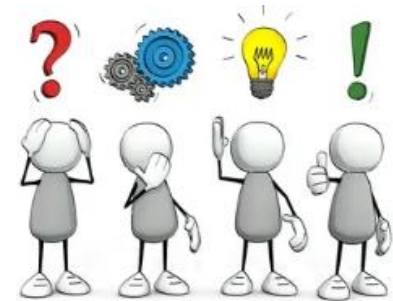
Gezinsvoogd

Let op pleegouders (geen gezag,
pleegoudervoogd wel gezag)

Let op de gezinsvoogd

- OTS
- Gezinsvoogd heeft geen gezag
- Hele specifieke situaties soms gezag
- Recht op informatie

Gezagsverhoudingen nagaan

KNMG: Bij aangaan behandelrelatie en noteren

Vragen! (wat was de formele relatie bij de geboorte?)

Scheiding: vraag naar afspraken (pak regie)

Bij twijfel bewijs: vraag uittreksel gezagsregister of raadpleeg gezagsregister

Let op wijziging 1 januari 2023 (vragen naar erkenningsakte)

Toestemming behandeling

Tot 12 jaar: gezagsdrager(s)
twee ouders met gezag = beiden
toestemming

12 t/m 15 jaar: kind + gezagsdrager(s)

vanaf 16 jaar: kind (mits wilsbekwaam)

Acute situaties

Toestemming vragen niet vereist

Situaties waarin de toestemming van de ouder(s) niet kan worden afgewacht, om dat direct medisch ingrijpen nodig is om ernstig nadeel voor het kind te voorkomen.

Achteraf informeren (tenzij)

Toestemming behandeling – 1 ouder

Heeft een kind twee ouders met gezag, maar verschijnt er maar 1 op het spreekuur?

Arts mag ervan uitgaan dat de andere ouder toestemming heeft gegeven voor de behandeling van het kind (bij een noodzakelijke, niet-ingrijpende of gebruikelijke behandeling)

Dit geldt niet:

- Als er sprake is van een ingrijpende, medisch niet-noodzakelijke of medisch ongebruikelijke behandeling; of
- Als de arts aanwijzingen heeft dat de niet-aanwezige ouder een andere mening over de behandeling heeft.

Toestemming behandeling – 1 ouder

Een ingrijpende, medisch niet-noodzakelijke of medisch ongebruikelijke behandeling (waarbij toestemming van beide ouders met gezag noodzakelijk is):

- Een (verwijzing voor een) psychotherapeutische behandeling in een situatie van een vechtscheiding, waarbij de situatie voor het kind medisch gezien niet acuut is (RTG Zwolle, 19-05-2017, ECLI:NL:TGZRZWO:2017:91)
- Een cosmetische ingreep of andere medisch niet-noodzakelijke behandeling, bijvoorbeeld een besnijdenis. (Rb Rotterdam, 21-09-2016, ECLI:NL:RBROT:2016:7437)

Toestemming behandeling – 1 ouder

Een medisch noodzakelijke behandeling (waarbij toestemming van één ouder voldoende is en toestemming van de andere ouder verondersteld mag worden):

- Een (verwijzing voor een) behandeling van een elleboogfractuur bij het kind (CTG, 14-04-2015, ECLI: NL:TGZCTG:2015:135)

Toestemming behandeling – 1 ouder

Aanwijzingen dat de niet-aanwezige ouder een andere mening heeft (en die ouder daarom expliciet om toestemming moet worden gevraagd):

- De aanwezige ouder vraagt om een psychiatrische beoordeling van het kind vanwege klachten die samenhangen met de omgangsregeling, terwijl de arts weet dat de ouders verwickeld zijn in een vechtscheiding (RTG Eindhoven, 25-03-2015, ECLI:NL:TGZREIN:2015:25)
- De afwezige ouder heeft de arts eerder expliciet laten weten dat hij een behandeling of bepaald onderzoek niet wil voor het kind. vgl. RTG Amsterdam, 28-04-2017, CLI:NL:TGZRAMS:2017:43

Weigerende ouder(s)

Het belang van het kind is leidend

Tot 12 jaar (of ouder dan 12 en wilsonbekwaam)

- Goed hulpverlenerschap
  - Behandeling is zeer noodzakelijk
  - Overtuiging weigerende ouders lukt niet
  - De motieven van de ouders zijn evident niet ingegeven door het belang van het kind, maar door hun eigen mening of belangen

Weigerende ouder(s)

Tot 12 jaar (of ouder dan 12 en wilsonbekwaam):

- Vervangende toestemming rechter op verzoek van ouder
  - Bij een ingrijpende, een medisch niet-noodzakelijke of een ongebruikelijke medische behandeling
- Vervangende toestemming rechter op verzoek arts
  - Als de ouders de behandeling van het kind feitelijk onmogelijk maken
  - Overtuiging weigerende ouders lukt niet
  - Als de arts ervan overtuigd is dat de behandeling nodig is om ernstig gevaar voor de gezondheid te voorkomen
  - Via de Raad voor de Kinderbescherming (conflict van plichten), denk ook aan Veilig Thuis
- Verzoek aan de rechter via de Raad voor de Kinderbescherming

Weigerende ouder(s)

Het kind is 12, 13, 14 of 15 jaar:

- Weloverwogen behandelwens kind gaat vóór een weigering van de ouder(s)
- Ouders wel informeren (tenzij)
- Behandeling zonder toestemming en informeren soms mogelijk als de behandeling nodig is om kennelijk ernstig nadeel voor het kind te voorkomen.

Weigerende ouder(s)

Vanaf 16 jaar en wilsbekwaam:

- Kind beslist zelf over de behandeling
- Kind beslist ook zelf of zijn ouders geïnformeerd worden of niet

Recht op informatie

Tot 12 jaar (of ouder dan 12 en wilsonbekwaam):

- De ouder(s) met gezag of voogd hebben recht op alle informatie over de behandeling van het kind, inclusief een recht op inzage en een kopie van het medisch dossier van het kind
- Geen verplichting om andere ouder te informeren over informatieverstrekking, wel transparantie
- Weigering op basis van goed hulpverlenerschap

Recht op informatie

Het kind is 12, 13, 14 of 15 jaar:

- De ouder(s) met gezag of voogd hebben recht op informatie, voor zover die informatie relevant is voor het geven van toestemming voor een behandeling.
- Voor het verstrekken van overige informatie is toestemming van het kind nodig (afweging arts)
- Weigering op basis van goed hulpverlenerschap

Vanaf 16 jaar en wilsbekwaam:

- Een kind van 16 of 17 jaar oefent alle patiëntenrechten zelfstandig uit.
- De ouder(s) met gezag of voogd hebben zonder toestemming van het kind geen recht op medische informatie.

Ouders zonder gezag

Ouder zonder gezag

- Recht op informatie over 'belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens opvoeding en verzorging betreffen'
- Geen recht op inzage in of een kopie van het medisch dossier
- Uitzondering: belang van het kind
- Transparantie